

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
esitatud 22. aprillil 2021¹

Kohtuasi C-186/18

José Cánovas Pardo SL
versus

Club de Variedades Vegetales Protegidas

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus))

Eelotsusetaotlus – Ühenduse sordikaitse – Määrus (EÜ) nr 2100/94 – Artikkel 96 – Määruse artiklites 94 ja 95 nimetatud nõuete aegumine – Kolmeaastane tähtaeg – Üksteisele järgnevad toimingud – Aja jooksul korduvad toimingud – Kuupäev, millest hakatakse arvestama aegumistähtaega (*dies a quo*) – Ühenduse kaitse alla võtmise kuupäev – Toimingust ja selle sooritaja isikust teadasaamise kuupäev – Asjaomase teguviisi lõpetamise kuupäev – Aegumise toime – Aegumise piiramine ainult enam kui kolm aastat tagasi tehtud toimingutega

I. Sissejuhatus

1. Eelotsusetaotluses palutakse tõlgendada määruse (EÜ) nr 2100/94² artiklit 96.
2. See eelotsusetaotlus esitati vaidluse raames, mille pooled on äriühing Club de Variedades Vegetales Protegidas ja äriühing José Cánovas Pardo SL (edaspidi „äriühing Pardo“) ning mis puudutab asjaolu, et viimane kasutas sorti „Nadorcott“ kuuluvaid mandariinipuid ilma selle sordi omaniku loata.³
3. Täpsemalt esitas äriühing Pardo eelotsusetaotluse esitanud kohtule kassatsioonkaebuse, mis puudutab ainult aegumise küsimust. Põhikohtuasja iseloomustab seejuures asjaolu, et sordiomaniik lasi mööduda määruse nr 2100/94 artiklis 96 ette nähtud kolmeaastasel tähtajal. On nimelt tõendatud, et äriühingu Pardo vastu hagi esitamise hetkel olid sordiomaniikule tema õigusi kahjustavad toimingud ja nende toimingute sooritaja isik teada juba enam kui kolm aastat.
4. Euroopa Kohtule esitatud küsimustega soovitakse kindlaks teha tagajärjed, mille selle kolmeaastase tähtaja möödumine kaasa toob.

¹ Algkeel: prantsuse.

² Nõukogu 27. juuli 1994. aasta määrus ühenduse sordikaitse kohta (EÜT 1994, L 227, lk 1; ELT eriväljaanne 03/16, lk 390).

³ Lihtsuse huvides kasutan selles sissejuhatuses terminit „sordiomaniik“. Põhikohtuasja faktilised asjaolud on keerukamad: sordiomaniik andis ainulitsentsi äriühingule Carpa Dorada SA, kes andis oma õiguste haldamise üle äriühingule Club de Variedades Vegetales Protegidas. Vt käesoleva ettepaneku punkt 14.

5. Tagapool nimetatud põhjustel teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata esitatud küsimustele nii, et selle aegumise toime laieneb aja jooksul korduvate toimingute korral ainult toimingutele, mis tehti rohkem kui kolm aastat tagasi. Teiste sõnadega jääb sordiomanikule õigus esitada määruse nr 2100/94 artiklites 94 ja 95 ette nähtud hagid osas, mis puudutab viimase kolme aasta sooritatud toiminguid.

II. Õiguslik raamistik

6. Määruse nr 2100/94 artiklis 94 „Õigusrikkumine“ on sätestatud:

„1. Omanik võib esitada nõude õigusrikkumise lõpetamise või mõistliku hüvituse maksmise või mõlema kohta igäühe suhtes, kes:

a) sooritab ühenduse kaitse alla võetud sordi puhul ühe artikli 13 lõikes 2 sätestatud toimingu, omamata selleks õigust,

või

b) ei kasuta artikli 17 lõikes 1 nimetatud sordinime nõuetekohaselt või jätab edastamata artikli 17 lõikes 2 nimetatud asjakohase teabe

või

c) kasutab vastuolus artikli 18 lõikega 3 ühenduse kaitse alla võetud sordi sordinime või sellega eksitavalt sarnast nime.

2. Igaüks, kes tegutseb tahtlikult või ettevaatamatult, peab lisaks hüvitama omanikule kõnealusest toimingust tuleneva mis tahes täiendava kahju. Kerge ettevaatamatuse korral võib selliseid nõudeid vastavalt ettevaatamatuse astmele vähendada, kuid ometi mitte sedavõrd, et nõue on väiksem kui õigusrikkumise sooritanud isiku poolt sellest saadud kasu.“

7. Määruse artiklis 95 on ette nähtud:

„Omanik võib nõuda mõistlikku hüvitust igalt isikult, kes ühenduse sordikaitse taotluse avaldamise ja sordikaitse alla võtmise vahelisel ajal sooritas toimingu, mis nimetatud ajavahemiku järel oleks keelatud.“

8. Määruse artiklis 96 on sätestatud:

„Artiklite 94 ja 95 kohaste nõuete aegumistähtaeg on kolm aastat alates päevast, mil sort on võetud lõplikult ühenduse kaitse alla ning mil omanik on saanud teada õigusrikkumise toimingust ja selle sooritaja isikust, või sellise teabe puudumisel kolmkümmend aastat pärast kõnealuse õigusrikkumise lõppemist.“

III. Mandariinisordi „Nadorcott“ ühenduse kaitse

9. Mandariinisordi „Nadorcott“ ühenduse kaitset puudutava vaidluseni viinud asjaolud niisugusena, nagu need ilmnevad eelotsusetaotlusest, võib kokku võtta järgmiselt.

10. Äriühing Nador Cott Protection SARL esitas 22. augustil 1995 Ühenduse Sordiametile (CPVO) ühenduse sordikaitsetaotluse sellele taimesordile. Taotlus avaldati CPVO ametliku teataja 22. veebruari 1996. aasta numbris.

11. CPVO võttis 4. oktoobril 2004 sordi ühenduse sordikaitse alla. Otsus avaldati CPVO ametliku teataja 15. detsembri 2004. aasta numbris.

12. Federación de Cooperativas Agrícolas Valencianas (Valencia põllumajandusühistute föderatsioon, Hispaania) esitas 14. aprillil 2005 CPVO apellatsiooninõukogule selle sordikaitse alla võtmise otsuse peale kaebuse, millel oli peatav toime. Kaebus jäeti rahuldamata 8. novembri 2005. aasta otsusega, mis avaldati CPVO ametliku teataja 15. veebruari 2006. aasta numbris.

13. Valencia põllumajandusühistute föderatsioon esitas 21. märtsil 2006 Euroopa Liidu Üldkohtule selle viimase otsuse peale hagi, millel seekord ei ole peatavat toimet. Üldkohus jättis hagi rahuldamata 31. jaanuari 2008. aasta kohtuotsusega Federación de Cooperativas Agrarias de la Comunidad Valenciana vs. CPVO – Nador Cott Protection (Nadorcott)⁴.

IV. Põhikohtuasi, eelotsuse küsimused ja menetlus Euroopa Kohtus

14. Kuigi Nador Cott Protectionile kuuluvad õigused mandariinisordile „Nadorcott“, on äriühingul Carpa Dorada ainulitsents selle taimesordiga seotud õigustele. Carpa Dorada andis nende õiguste haldamise kuni 12. detsembrini 2008 üle Gestión de Licencias Vegetales (edaspidi „GESLIVE“) ja seejärel äriühingule Club de Variedades Vegetales Protegidas.

15. Alates 2006. aastast peab äriühing Pardo ühel maatükil Alhama de Murcia asulas (Hispaania) sordi „Nadorcott“ mandariiniistandust (4457 puud).

16. GESLIVE esitas 30. oktoobril 2007 äriühingule Pardo nõude, et see lõpetaks selle sordi kasutamise, kuni ta ei ole taotlenud vastavat litsentsi.

17. 30. märtsil 2011 saatis äriühing Club de Variedades Vegetales Protegidas äriühingule Pardo veel ühe kirja, et ta – juhul kui on õige, et ta peab istandust, kus kasvab ligikaudu 5000 sordi „Nadorcott“ mandariinipuud – selle istanduse pidamise lõpetaks.

18. Äriühing Club de Variedades Vegetales Protegidas taotles 2011. aasta novembris Juzgado de lo Mercantililt (kaubanduskohus, Hispaania) esialgse õiguskaitse abinõude rakendamist, et rikkumine tuvastada.

19. Äriühing Club de Variedades Vegetales Protegidas esitas äriühingu Pardo vastu hagi nõudega tuvastada, et legitiimseid õigusi sordile „Nadorcott“ on rikutud ajutise kaitse perioodil (ajavahemikul 26. veebruarist 1996 kuni 15. veebruarini 2006).⁵ Ta nõudis ka, et äriühingult Pardo mõistetak vältida mõistlik hüvitis summas 17 500 eurot, millele lisandub käibemaks.

20. Lisaks esitas äriühing Club de Variedades Vegetales Protegidas ka õiguste rikkumise hagi seoses sordi kasutamise toimingutega, mis pandi toime pärast 15. veebruari 2006. Ta palus konkreetselt tuvastada, et legitiimseid õigusi sordile „Nadorcott“ on rikutud alates sellest

⁴ T-95/06, EU:T:2008:25.

⁵ Kuna eelotsusetaotluses ei ole muud täpsustust, eeldan, et see hagi esitati pärast esialgse õiguskaitse abinõude rakendamise taotluse esitamist 2011. aasta novembrikuu jooksul.

kuupäevast kuni rikkumise lõpetamiseni. Ta nõudis samuti, et äriühing Pardo kohustataks sordi kasutamist ilma sordi omaniku loata lõpetama; kõrvaldama ja vajaduse korral hävitama igasuguse selle sordi taimse materjali, mis on tema valduses; maksuma hagejale hüvitist 35 000 eurot, millele lisandub käibemaks, ning avaldama omal kulul kohtuotsuse päise ja resolutsiooni.

21. Juzgado de lo Mercantil (kaubanduskohus) jättis selle hagi rahuldamata põhjendusel, et määruse nr 2100/94 artiklis 96 sätestatud kolmeaastane aegumistähtaeg on möödunud. Kohus põhjendas oma arutluskäiku tuvastatud asjaoluga, et sordiomani ei saanud äriühingu Pardo sordi kasutamise toimingutest teada enne 30. oktoobrit 2007, mil GESLIVE saatis Pardole nõude.

22. Äriühing Club de Variedades Vegetales Protegidas esitas selle kohtuotsuse peale Audiencia Provincial de Murcia (Murcia provintskohus, Hispaania) apellatsioonkaebuse. Viimati nimetatud kohus tuvastas esiteks, et õiguste rikkumise toimingud olid korduvad, ning et teiseks katkes aegumine 2009. aasta novembris, kui võeti esialgse õiguskaitse abinõusid. Nimetatud kohus otsustas niisiis, et aegunud on ainult sordi kasutamise toimingud, mis tehti rohkem kui kolm aastat enne nende esialgse õiguskaitse abinõude võtmist.

23. Sisuliselt märkis Audiencia Provincial de Murcia (Murcia provintskohus), et äriühing Pardo ei vaidle vastu ei sellele, et ta kasutas sorti, ega sellele, et tal puudus taimesordi omaniku nõusolek, vaid ainult hüvitisele. Asjaomane kohus kohaldas selleks, et katta nii hüvitis õiguste rikkumise eest kui ka hüvitis esialgse õiguskaitse eest, summat 7 eurot puu kohta ning kogusumma oli seega 31 199 eurot. Lisaks kohustas ta äriühingut Pardo õiguste rikkumise toiminguid lõpetama ning kõrvaldama ja vajaduse korral hävitama igasuguse sellesse sorti kuuluva taimse materjali, mis on tema valduses, sh mandariinide korjamise varustus, ning avaldama oma kulul kohtuotsuse päise ja resolutsiooni.

24. Äriühing Pardo esitas kassatsioonkaebuse Tribunal Supremole (Hispaania kõrgeim kohus), milles ta vaidles vastu sellele, kuidas apellatsioonikohus tõlgendas määruse nr 2100/94 artiklit 96 aegumise osas.

25. Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) rõhutab, et ta on selles küsimuses vahet teinud selle järgi, kas rikkumine on olnud ühekordne või kordunud aja jooksul ehk olnud „vältav“. Asjaomane kohus viitab ühele hiljutisele kohtuotsusele kaubamärkide valdkonnas, milles ta otsustas, et kui rikkumine tuleneb vältavast teguviisist, lükatakse kuupäeva, millest aegumist arvestama hakatakse, edasi seni, kuni vältav rikkumine kestab või kordub. Tal tekib küsimus, kas see tõlgendus on ülekantav määruse nr 2100/94 artiklile 96.

26. Põhikohtuasja kohta märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et esiteks on möödunud enam kui kolm aastat hetkest, mil sordiomani sai teada toimingutest, millega tema õigusi rikuti, ja nende sooritaja isikust, ning teiseks kestsid toimingud, millega õigusi rikuti, edasi veel hetkel, mil määruse nr 2100/94 artiklites 94 ja 95 nimetatud hagid esitati. Sellel kohtul tekib niisuguses olukorras küsimus, kas selles määruse artiklis 96 ette nähtud aegumine puudutab:

- kõiki toiminguid, millega sordiomani õigusi rikutakse, ning seega on esitatud hagid vastuvõetamatud täies ulatuses, või
- ainult toiminguid, mis on tehtud enne selles artiklis 96 sätestatud kolmeaastast tähtaega ning seega on hagid vastuvõetavad nende toimingute osas, mis on tehtud viimase kolme aasta jooksul.

27. Selles olukorras otsustas Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas määruse [nr 2100/94] artikliga 96 on vastuolus selle artikli niisugune tõlgendus, mille kohaselt on pärast sordi ühenduse kaitse alla võtmist juhul, kui on möödunud kolmeaastane tähtaeg alates sellest, kui omanik on saanud teada õigusrikkumise toimingust ja õigusrikkuja isikust, selle määruse artiklites 94 ja 95 osutatud nõuded aegunud, kuigi õigusrikkumise toimingud on kuni nõude esitamise hetkeni edasi kestnud?
2. Kas juhul, kui vastus esimesele küsimusele on eitav, tuleb asuda seisukohale, et vastavalt [määruse nr 2100/94] artiklile 96 on aegumine kohaldatav ainult nende konkreetsete õigusrikkumise toimingute suhtes, mis on toime pandud enne kolmeaastast tähtaega, aga mitte toimingute suhtes, mis on toime pandud viimase kolme aasta jooksul?
3. Kas juhul, kui vastus teisele küsimusele on jaatav, võib rikkumise lõpetamise nõue ja kahju hüvitamise nõue olla tulemuslik ainult seoses nende viimaste toimingutega, mis on toime pandud viimase kolme aasta jooksul?“

28. Eelotsusetaotlus registreeriti Euroopa Kohtu kantseleis 9. märtsil 2018. Põhikohtuasja pooled, Kreeka valitsus ja Euroopa Komisjon esitasid kirjalikud seisukohad.

29. Menetlus käesolevas kohtuasjas peatati Euroopa Kohtu presidendi 13. veebruari 2019. aasta otsusega, oodates otsust kohtuasjas C-176/18: Club de Variedades Vegetales Protegidas⁶. Kui see kohtuotsus 10. jaanuaril 2020 teatavaks tehti, otsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus oma eelotsusetaotluse alles hoida.

V. Õiguslik analüüs

30. Sissejuhatuseks märgin, et põhikohtuasja ulatus on piiratud aegumise küsimusega. Esiteks ei vaielnud äriühing Pardo eelotsusetaotluse esitanud kohtus vastu ei sellele, et ta kasutas sorti, ega sellele, et tal ei olnud sordiomaniiku nõusolekut. Teiseks puudutab kassatsioonkaebus, mille ta eelotsusetaotluse esitanud kohtule esitas, ainult aegumist.⁷

31. Seega ja vastupidi kohtuasjale Club de Variedades Vegetales Protegidas⁸ ei ole Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) küsinud, kuidas tõlgendada määruse nr 2100/94 artiklit 13 põhikohtuasjas käsitletavate toimingute kvalifitseerimise eesmärgil.

32. Käesolevas kohtuasjas Euroopa Kohtule esitatud küsimuste kohta rõhutan, et need puudutavad määruse nr 2100/94 artiklis 96 sätestatud esimest aegumiseeskirja, nimelt eeskirja, mille kohaselt aeguvad sordiomaniiku nõuded kolme aasta jooksul alates päevast, mil sort on võetud lõplikult ühenduse kaitse alla ning mil omanik on saanud õigusrikkumise toimingust ja selle sooritaja isikust teada.⁹

⁶ 19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus (C-176/18, EU:C:2019:1131).

⁷ Vt käesoleva ettepaneku punktid 23 ja 24.

⁸ 19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus (C-176/18, EU:C:2019:1131).

⁹ Selles õigusnormis sätestatud teise aegumiseeskirja kohaselt aeguvad need nõuded 30 aasta jooksul alates asjaomase toimingu tegemisest, kui sordiomaniik ei saanud toimingust ja õiguste rikkuja isikust teada.

33. Meenutan, et määruse nr 2100/94 artiklis 96 ette nähtud aegumiseeskirjad ei mõjuta sordi kaitse olemasolu, vaid ainult sordiomaniiku võimalust esitada hagi nende toimingute sooritaja vastu, millega rikutakse tema ainuõigusi, mis tal on olemas tänu sellele kaitsele.

34. Euroopa Kohtule on esitatud küsimustele vastamiseks välja pakutud kolm tõlgendust.

35. Esimese tõlgenduse kohaselt puudutab määruse nr 2100/94 artiklis 96 nimetatud aegumine niisugusel juhul selle määruse artiklites 94 ja 95 silmas peetud sordiomaniiku nõudeid *tervikuna*, olenemata nende toimingute tegemise kuupäevast. Kui sordiomaniik sai vaidlusalustest toimingutest ja nende sooritaja isikust teada enam kui kolm aastat tagasi, kaotab ta igasuguse võimaluse tugineda oma vastavatele õigustele. Selline on sisuliselt seisukoht, mille võttis esimese astme kohus põhikohtuasjas¹⁰ ja mida pooldab äriühing Pardo.

36. Teise tõlgenduse kohaselt on sordiomaniiku esitatud hagit *aegunud* ainult *osaliselt*. Aegumise toime puudutab ainult neid toiminguid, mis tehti enam kui kolm aastat enne määruse nr 2100/94 artiklites 94 ja 95 silmas peetud hagide esitamist. Niisugust seisukohta pooldab sisuliselt Kreeka valitsus. See tõlgendus ühtib ka – vähemalt osaliselt – lahendusega, mille valis apellatsioonikohus põhikohtuasjas.¹¹

37. Viimase, kolmanda tõlgenduse kohaselt ei ole määruse nr 2100/94 artiklites 94 ja 95 silmas peetud hagit *üldse aegunud*, arvestades asjaolu, et sordiomaniiku õigusi rikkudes tehtavad toimingud kestavad nende hagide esitamise hetkel edasi. Sordiomaniik võib tugineda oma õigustele seoses kõikide vaidlusaluste toimingutega, kui nende sooritaja (põhikohtuasjas äriühing Pardo) ei ole neid lõpetanud.¹² Seda seisukohta pooldab sisuliselt äriühing Club de Variedades Vegetales Protegidas.

38. Kõigepealt lükkan tagasi kolmanda tõlgenduse (mille kohaselt aegumist ei toimu), analüüsides küsimust selle kohta, mis kuupäevast (*dies a quo*) hakatakse aegumist arvestama vastavalt määruse nr 2100/94 artiklis 96 ette nähtud esimesele aegumiseeskirjale.

39. Seejärel esitan põhjused, miks tuleb valida teine tõlgendus (osaline aegumine), mitte esimene tõlgendus (täielik aegumine), analüüsides küsimust selle kohta, missugused *tagajärjed* see aegumiseeskiri kaasa toob.

A. Kuupäev, millest alates (dies a quo) hakatakse aegumist arvestama vastavalt määruse nr 2100/94 artiklis 96 ette nähtud esimesele aegumiseeskirjale (esimene küsimus)

40. Oma esimese küsimusega küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, kas määruse nr 2100/94 artiklis 96 sätestatud esimese aegumiseeskirjaga ette nähtud kolmeaastast tähtaega võib hakata arvestama juba siis, kui toimingud, millega rikutakse sordiomaniiku õigusi, ei ole veel lõppenud.

¹⁰ Vt käesoleva ettepaneku punkt 21.

¹¹ Vt käesoleva ettepaneku punkt 22. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud teabe põhjal leidis apellatsioonikohus, et aegunud on ainult toimingud, mis tehti kolm aastat enne aegumise katkemist, mille põhjustas esialgse õiguskaitse abinõude võtmine. Kuna Euroopa Kohtule ei ole vastavat küsimust esitatud ja ta ei ole saanud selle kohta mingit muud teavet, ei ole tal võimalik võtta seisukohta aegumise võimaliku katkemise kohta.

¹² Vt käesoleva ettepaneku punkt 25.

41. Määruse nr 2100/94 artiklis 96 sätestatud esimese aegumiseeskirja kohaselt aeguvad sordiomaniiku nõuded kolme aasta jooksul alates päevast, mil sort on võetud lõplikult ühenduse kaitse alla ning omanik on saanud teada õigusrikkumise toimingust ja selle sooritaja isikust.

42. Seega on kuupäevaks, millest alates tähtaega arvestama hakatakse, ehk *dies a quo*'ks kuupäev, mil on täidetud kaks tingimust: esiteks on sort võetud ühenduse kaitse alla; teiseks on sordiomaniik saanud toimingust ja selle sooritaja isikust teada.

43. Konkreetsemalt ja nagu rõhutas Kreeka valitsus, hakatakse kolmeaastast aegumistähtaega arvestama kuupäeval, mil *toimub viimane sündmus* esiteks ühenduse kaitse alla võtmise ning teiseks sordiomaniiku poolt toimingust ja selle sooritaja isikust teadasaamise vahel.

44. Põhikohtuasja kontekstis ilmneb eelotsusetaotlusest, et need kaks tingimust olid täidetud hiljemalt 30. oktoobril 2007. CPVO apellatsiooninõukogu jättis ühenduse kaitse alla võtmise peale esitatud peatava toimega kaebuse rahuldamata 8. novembri 2005. aasta otsusega, mis avaldati 15. veebruaril 2006.¹³ Lisaks saatis GESLIVE äriühingule Pardo esimese nõude selle sordi kasutamine lõpetada 30. oktoobril 2007.¹⁴

45. See täpsustatud, on minu meelest ilmne, et kolmas Euroopa Kohtule välja pakutud tõlgendus, mille kohaselt ei saa aegumistähtaega hakata arvestama enne, kui vaidlusalused toimingud on lõppenud, kordaks lihtsalt määruse nr 2100/94 artiklis 96 sätestatud esimest aegumiseeskirja.

46. Selles esimeses eeskirjas ei ole nimelt kuidagi viidatud vaidlusaluste toimingute lõppemise kuupäevale. Selle tuvastamisest piisab minu arvates juba iseenesest, et lükata tagasi see tõlgendus, mis viiks praktikas kolmanda *dies a quo* tingimuse lisamiseni: oleks tarvis, et sort oleks kaitse alla võetud, et sordiomaniik oleks saanud teada toimingutest ja nende sooritaja isikust *ning et need toimingud oleksid lõppenud*.

47. Lisan, et niisugune tõlgendus oleks vastuolus õiguskindluse eesmärgiga, mida igasuguse aegumistähtaega taotletakse, nagu täiesti õigesti märkis Kreeka valitsus. Aegumistähtaegade eesmärk on tagada õiguskindlus, nagu kinnitab Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika.¹⁵ Euroopa Kohus on eelkõige täpsustanud, et selle eesmärgi täitmiseks peavad need tähtajad olema enne kindlaks määratud ja igasugune aegumistähtaja analoogia alusel kohaldamine peab olema õigussubjektile piisavalt ettenähtav.¹⁶

48. Kolmas väljapakutud tõlgendus oleks vastuolus õiguskindluse nõudega, sest seni, kuni vaidlusalused toimingud ei ole lõppenud, saaks sordiomaniik *igal hetkel* esitada määruse nr 2100/94 artiklites 94 ja 95 silmas peetud nõuded kõikide nende toimingute peale ning seda *olenemata nende sooritamise kuupäevast*.

49. Põhikohtuasja raames võimaldaks see tõlgendus seega sordiomaniikul lasta äriühingul Pardo sorti „Nadorcott“ kuuluvaid mandariinipuid kasvatada mitu aastakümnet, enne kui ta esitab hagi *kõikide* toimingute peale, mis tehti tema õigusi rikkudes.

¹³ Vt käesoleva ettepaneku punkt 12.

¹⁴ Vt käesoleva ettepaneku punkt 16.

¹⁵ Vt eelkõige 13. juuni 2013. aasta kohtuotsus Unanimes jt (C-671/11–C-676/11, EU:C:2013:388, punkt 31); 7. juuli 2016. aasta kohtuotsus Lebek (C-70/15, EU:C:2016:524, punkt 55) ning 30. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Nelson Antunes da Cunha (C-627/18, EU:C:2020:321, punkt 44).

¹⁶ Vt 5. mai 2011. aasta kohtuotsus Ze Fu Fleischhandel ja Vion Trading (C-201/10 ja C-202/10, EU:C:2011:282, punkt 32); 23. jaanuari 2019. aasta kohtuotsus Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-387/17, EU:C:2019:51, punkt 71) ning 5. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 112).

50. Ilmselgelt oleks niisugune tõlgendus vastuolus õiguskindluse eesmärgiga, mida aegumiseeskirjaga taotletakse. Rõhutan, et õiguste rikkuja võib toimingud, mida talle ette heidetakse, olla toime pannud heauskselt, st teadmata, et nendega rikutakse sordiomaniiku õigusi.

51. Pean ka rõhutama Euroopa Kohtule välja pakutud kolmanda tõlgenduse paradoksaalsust süsteemsemast vaatevinklist. Määruse nr 2100/94 artiklis 96 sätestatud teine aegumiseeskiri, mis näeb ette 30-aastase tähtaja, ei tundu mulle kohaldatav niisugusel juhul nagu põhikohtuasjas, sest see eeskiri eeldab, et sordiomaniik *ei ole saanud* vaidlusalustest toimingutest ja nende sooritaja isikust *teada*. Seega, kui valida Euroopa Kohtule välja pakutud kolmas tõlgendus, mille kohaselt hakatakse kolmeaastast aegumistähtaega arvestama alles siis, kui vaidlusalused toimingud on lõppenud, ei saa ajaliselt vältavad toimingud, millest sordiomaniik on teada saanud, *kunagi aeguda* ei esimese eeskirja järgi (sest see eeldab toimingute lõppemist) ega teise eeskirja kohaselt (kuna see eeldab mitteteadmist).

52. Eelneva põhjal ei kahtle ma sugugi, et kolmas tõlgendus tuleb tagasi lükata. Määruse nr 2100/94 artiklis 96 ette nähtud kolmeaastase tähtaja algust ei saa seada sõltuvusse asjaomaste toimingute lõppemisest: ainsad kohaldatavad kriteeriumid on kuupäev, mil sort ühenduse kaitse alla võeti, ning kuupäev, mil sordiomaniik sai toimingust ja selle sooritaja isikust teada.

53. Täielikkuse huvides soovin ka täpsustada, et sordiomaniikupoolse „teadmise“ kriteeriumi tuleb minu arvates mõista nii, et selle all mõeldakse iga olukorda, kus sordiomaniik „on saanud või *oleks pidanud saama teada*“ toimingust ja selle sooritaja isikust. Kui kohaldataks ainult *tegeliku* teadmise kriteeriumi, oleks sordiomaniikul võimalik kuupäeva, millest aegumist arvestama hakatakse, lõputult edasi lükata nii, et ta keeldub toimingust ja/või selle sooritaja isikust teadasaamisest. Niisugune tõlgendus ei ole mõeldav, võttes arvesse igasuguse aegumiseeskirja eesmärki, milleks on võlgniku õiguskindlus.¹⁷ Minu arvates tuleks eelistada seda, et määruse nr 2100/94 artikli 96 sõnastust muudetakse, selleks et see peegeldaks täpsemini selle kriteeriumi tegelikku tähendust.

54. Kõige eelneva põhjal tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu esimesele küsimusele vastata järgmiselt. Määruse nr 2100/94 artiklit 96 tuleb tõlgendada nii, et kolmeaastast tähtaega hakatakse arvestama viimasena toimunud sündmuse kuupäeval, st kas kuupäeval, mil sort võeti ühenduse kaitse alla, või kuupäeval, mil sordiomaniik sai teada toimingust ja selle sooritaja isikust, ning seda olenemata kuupäevast, mil toimingud võisid lõppeda.

B. Määruse nr 2100/94 artiklis 96 sätestatud esimese aegumiseeskirja toime ulatus (teine ja kolmas küsimus)

55. Oma teise ja kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, kas määruse nr 2100/94 artiklit 96 tuleb tõlgendada nii, et kui kolmeaastane tähtaeg on möödas, mis puudutab korduvaid toiminguid, laieneb aegumise toime kõikidele toimingutele olenemata nende sooritamise kuupäevast, või ainult toimingutele, mis tehti enam kui kolm aastat enne selle määruse artiklites 94 ja 95 silmas peetud nõuete esitamise kuupäeva.

¹⁷ Vt selle kohta minu ettepanek kohtuasjas Nelson Antunes da Cunha (C-627/18, EU:C:2019:1084, punkt 46): „tuleb märkida, et aegumist käsitlevad õigusnormid etendavad varaõiguses põhirolli. Nimelt toob aegumine võlausaldajale kaasa selle, et ta ei saa enam nõuda oma nõude rahuldamist. Nagu Euroopa Kohus on juba tõdenud, tagavad aegumist käsitlevad õigusnormid ajalise piirangu kehtestamisega võlgnikule õiguskindluse.“

56. Alustagem ilmselge meenutamisest: määruse nr 2100/94 artiklis 96 sätestatud aegumiseeskirjad saavad avaldada toimet ainult minevikus tehtud toimingute suhtes. Selle määruse artikli 94 lõike 1 alusel esitatud nõue, mille eesmärk on teha *tulevikus* lõpp toimingutele, mis kahjustavad sordiomaniku õigusi, ei saa seega aeguda.

57. Sellepärast on seoses eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusega vaja teha kindlaks selle aegumise toime ulatus *minevikus*, konkreetsemalt nõuete raames, milles nõutakse mõistlikku hüvitist (määruse nr 2100/94 artikli 94 lõige 1 ja artikkel 95) või selle kahju hüvitamist, mis tahtlikult või ettevaatamatult tehtud toimingutega põhjustati (selle määruse artikli 94 lõige 2).

58. Praktikas tekib järgmine küsimus: kas juhul, kui sordiomanik lasi kolmeaastase aegumistähtaaja mööda, kaotab ta *täielikult* õiguse nõuda mõistlikku hüvitist ja/või selle kahju hüvitamist, mis põhjustati toimingutega minevikus (mis vastab esimesele Euroopa Kohtule välja pakutud tõlgendusele¹⁸), või jääb talle see õigus kõige hilisemate toimingute osas, st nende osas, mis on tehtud kolme viimase aasta jooksul (mis vastab teisele tõlgendusele¹⁹)?

59. Pean märkima, et määruse nr 2100/94 artikli 96 sõnastus ei lahendada seda küsimust sõnaselgelt – vastupidi eespool analüüsitud *dies a quo* küsimusele.

60. Tuleb siiski juhtida tähelepanu sellele, et mitu asjaolu kõnelevad Euroopa Kohtule välja pakutud teise tõlgenduse kasuks, mille kohaselt jääb sordiomanikule õigus nõuda hüvitist toimingute eest, mis on tehtud kolme viimase aasta jooksul.

61. Esiteks on määruse nr 2100/94 artiklis 96 silmas peetud „toimingu“ aegumist, mitte niisuguse teguviisi aegumist, mida võib pidada „toimingute kogumiks“. Niisugune ainsuse kasutamine on seda kõnekam, et selle määruse artiklites 94 ja 95 silmas peetud nõuded puudutavad kõige sagedamini eraldi toimingute kogumit, millest igapähega rikutakse sordiomaniku õigusi.²⁰

62. Ainsuse kasutamine näitab, et määruse nr 2100/94 artikli 96 kohaldamisel tuleb toiminguid, millega rikutakse sordiomaniku õigusi, vaadelda *eraldi*. Aegumise toime kindlakstegemisel tuleb iga toimingu puhul analüüsida eraldi, kas kolmeaastane aegumistähtaeg on möödunud.

63. Praktikas peab riigisisene kohus kontrollima iga õiguste rikkumise toimingu puhul, kas möödunud on enam kui kolm aastat alates viimasena toimunud sündmusest esiteks ühenduse kaitse alla võtmise kuupäeva ja teiseks selle kuupäeva vahel, mil sordiomanik sai toimingust ja selle sooritaja isikust teada, kusjuures see teadasaamine ei saa toimuda enne asjaomase toimingu tegemist.

64. See tähendab, et ajutise kaitse perioodil tehtavad toimingud, mida on peetud silmas määruse nr 2100/94 artiklis 95, aeguvad enne toiminguid, mis tehti pärast ühenduse kaitse alla võtmist ja mida on peetud silmas selle määruse artiklis 94.

¹⁸ Vt käesoleva ettepaneku punkt 35.

¹⁹ Vt käesoleva ettepaneku punkt 36.

²⁰ Näiteks õiguste rikkujal, kes sooviks müüa sorti „Nadorcott“ kuuluvaid mandariinipuid sordiomaniku loata, on võimalik teha üksteise järel järgmised toimingud: mandariinipuude paljundamiseks ettevalmistamine, paljundamine ise, müügiks pakkumine, eksportimine müügiks, müük ise, mandariinipuude valduses hoidmine eespool nimetatud eesmärkidel. Igapähega nendest toimingutest rikutakse sordiomaniku õigusi vastavalt määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikele 2.

65. Mulle tundub, et sordikaitset käsitlevas õigusteoorias on valitud see lahendus.²¹
66. Teiseks soovin juhtida tähelepanu sellele, mida toob praktikas kaasa vastupidine tõlgendus, mille kohaselt kaasneks määruse nr 2100/94 artiklis 96 ette nähtud kolmeaastase aegumistähtaja möödumisega aegumine, mis laieneks *kõikidele* toimingutele, millega rikutakse sordiomaniiku õigusi olenemata nende toimingute tegemise kuupäevast.
67. Praktikas võib see tõlgendus viia niisuguse paradoksaalse lahenduseni, et igasugune *tulevane* õiguste rikkumise toiming on aegunud, kui see on osa teguviisist, millest sordiomaniik sai teada enam kui kolm aastat tagasi, nagu õigesti märgib äriühing Club de Variedades Vegetales Protegidas.
68. Selle tõlgenduse kohaselt piisab põhikohtuasjas seega asjaolust, et sordiomaniik lasi mööda kolmeaastase tähtaja pärast esimest, 30. oktoobril 2007 saadetud nõuet, et ta kaotaks igasuguse võimaluse tugineda seoses vaidlusaluse teguviisiga oma õigustele, sh tulevikus, kui see teguviis jätkub.
69. Niisugune tõlgendus tundub mulle raskesti kokku sobitav sellega, mis on nii määruse nr 2100/94 ese kui ka eesmärk, st ühenduse sordikaitse.
70. Rõhutan ka, et see oht ei ole üldse teoreetiline, sest suur hulk toiminguid, millega sordiomaniiku õigusi sortide kaitse alal rikutakse, on osa teguviisist, mis leiab teatava aja jooksul aset.²²
71. Kolmandaks märgin, et tõlgendust, mille ma välja pakun, tunnustatakse üldiselt õiguste rikkumise aegumise alal patendiõiguses, millel on sarnaseid jooni sordikaitsega.²³

²¹ Leßmann, H., ja Würtenberger, G., *Deutsches und europäisches Sortenschutzrecht*, Nomos, Baden-Baden, 2009 (2. Aufl.), § 7, Rn. 102, lk 309: „Bei wiederholten Verletzungshandlungen erfüllt jede einzelne Handlung den Tatbestand der Verletzung. Jede Einzelhandlung setzt damit gesondert die Verjährung des Unterlassungsanspruchs sowie des aus ihr fließenden Schadenersatzanspruchs in Lauf, sofern die weiteren Voraussetzungen – Kenntnis des Verletzten von der Verletzungshandlung und der Person des Verletzers – gegeben sind.“ („Korduvate õiguste rikkumise toimingute korral kujutab iga üksiktoiming endast õiguste rikkumist. Seega käivitab iga üksiktoiming eraldi sellest tuleneva õiguste rikkumise lõpetamise nõude ja kahju hüvitamise nõude aegumise, kui muud eeltingimused – sordiomaniik sai õigusi rikkuvast toimingust ja sooritaja isikust teada – on täidetud.“)

²² Leßmann, H., ja Würtenberger, G., *Deutsches und europäisches Sortenschutzrecht*, Nomos, Baden-Baden, 2009 (2. Aufl.), § 7, Rn. 103, lk 309: „Gerade im pflanzlichen Bereich erstrecken sich Verletzungshandlungen über lange Zeiträume. Pflanzen werden in der Regel nicht in Einzelexemplaren vermehrt, sondern in größerem Umfang. Dies gilt auch für Obstbäume, andernfalls wäre eine gewerbliche Nutzung ohne Lizenz vermehrter Pflanzen nicht rentabel. Insbesondere das Anbieten und der Verkauf von sortenschutzverletzendem Material kann sich deshalb gerade im Gehölzbereich über große Zeiträume erstrecken. Auch wenn durch eine einzige Handlung große Mengen sortenschutzrechtsverletzender Pflanzen vermehrt worden waren und somit im strafrechtlichen Sinn eine einzige Handlung darstellen, ist die kontinuierliche Abgabe solchen Materials über längere Zeiträume jedes Mal eine Verletzungshandlung. Mit jeder Einzelhandlung wird damit der Lauf der Verjährung ausgelöst.“ („Konkreetselt taimesektoris toimuvad õiguste rikkumise toimingud pikemate perioodide jooksul. Üldiselt ei paljundata taimi ühe isendina, vaid suuremas koguses. Nii on see ka viljapuudega, ilma milleta ei oleks loata paljundatud taimede kaubanduslik kasutamine kasumlik. Konkreetselt võivad materjali pakkumine ja müük, millega rikutakse sordikaitset, seega toimuda pikkade ajavahemike jooksul, eelkõige metsaaladel. Isegi kui üheainsa toiminguga paljundati suured taimestikud, millega rikutakse sordiomaniiku õigusi, ja need kujutavad karistusõiguse seisukohast endast seega ainult ühte toimingut, toob selle taimse materjali pakkumine pikkade ajavahemike jooksul iga kord, kui seda pakutakse, kaasa õiguste rikkumise toiminguga. Iga üksiktoiming käivitab seega aegumise.“)

²³ Vt eelkõige Bouche, N., „La prescription en droit des obtentions végétales et autres satellites du brevet“, *Propriétés intellectuelles*, n° 68, juillet 2018, lk 34–39: „Taimesortide puhul on patenteerimine korruga välistatud ja need moodustavad sordiõiguse keskse eseme ning seega ei saa see, mida kaitstakse patendiga, olla sordiõiguse ese ja vastupidi. Hoolimata niisugusest radikaalsest välistamisest on patendi- ja sordiõiguse vahel siiski seoseid, sarnasusi. Kuigi taimesortide eripärade tõttu on otsustatud kehtestada spetsiaalne regulatsioon, on nendel kahel valdkonnal see ühine joon, et need puudutavad tehnilisi uuendusi (patendiõigus kujutab sordiarenduste alal endast kokkuvõttes üldnorme ja sordiõigus erinorme).“

72. Nii on eelkõige Saksa²⁴, Prantsuse²⁵ ja Belgia²⁶ õigusteoorias rõhutatud, et õiguste rikkumist patentide alal tuleb pidada „õiguste rikkumiste jadaks“, mitte „vältavaks õiguste rikkumiseks“.²⁷ See lahendus vastab sisuliselt lahendusele, mille ma pakkusin välja eespool ja mille kohaselt analüüsitakse toiminguid, millega rikutakse sordiomaniiku õigusi, määruse nr 2100/94 artikli 96 kohaldamisel *eraldi*.

73. Neljandaks ja täielikkuse huvides täpsustan, et nii määrus (EL) 2017/1001 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta²⁸ kui ka direktiiv (EL) 2015/2436 kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta²⁹ sisaldavad eeskirja „nõustumisest tulenevad piirangud“, mis vastab sisuliselt Euroopa Kohtule välja pakutud esimesele tõlgendusele³⁰ – ning ma lükkasin selle tagasi.

74. Määruse 2017/1001 artikli 61 lõikes 1 ja direktiivi 2015/2436 artikli 9 lõikes 1 on nähtud ette, et kui kaubamärgi omanik on viie järjestikuse aasta jooksul nõustunud hilisema kaubamärgi kasutamisega ja ta on olnud teadlik sellisest kasutamisest, ei ole tal enam õigust taotleda kehtetuks tunnistamist, kui hilisema kaubamärgi registreerimist ei taotletud pahauskselt.³¹ Selle määruse artikli 16 lõikes 1 ja selle direktiivi artikli 18 lõikes 1 on ka lisatud, et kaubamärgi omanikul ei ole niisugusel juhul ka õigust nõuda selle kaubamärgi kasutamise keelamist rikkumismenetluses.

75. Seega sisaldab kaubamärgiõigus eeskirja, mis näeb ette, et kaubamärgi omanik kaotab igasuguse hagi esitamise õiguse *tulevikus*, kui ta laseb mööda viieaastase tähtaja alates hetkest, mil ta sai hilisema kaubamärgi kasutamisest teada, olgu siis tegemist kehtetuks tunnistamise või õigusrikkumise tõttu esitatud hagiga.

76. Selle eeskirja olemasolu ei sea siiski kahtluse alla arutluskäiku, mille eespool esitasin, ja seda kahel järgmisel põhjusel.

²⁴ Vt eelkõige Benkart, G., *Kommentar zum Patentgesetz*, C. H. Beck, München, 2015 (9. Aufl.), § 141, Rn. 6, lk 1906: „Bei vergangenheitsbezogenen Ansprüchen setzen dagegen die einzelnen Schädigungen jeweils eigene Verjährungsfristen in Lauf, so dass jede schadenstiftende Handlung bzw. jeder schadenstiftende Teilakt verjährungsrechtlich separat zu betrachten ist.“ („Minevikuga seotud nõuete puhul seevastu hakatakse erineva kahju puhul igaiühast arvestama oma aegumistähtaega ning seega tuleb iga toimingut või toiminguosana, mis põhjustab kahju, analüüsida aegumise seisukohast eraldi.“)

²⁵ Passa, J., *Droit de la propriété industrielle*, II, *Brevets d'invention, protections voisines*, LGDJ, Paris, 2013, n° 631, lk 684: „Kohtupraktika, milles on analüüsitud õiguste rikkumist aina vältavana, st kogu aeg korduvana igal hetkel nii kaua, kuni asjaomane teguviis jätkub, hakatakse aegumistähtaega arvestama ärajaotavalt iga toimingu puhul alates selle sooritamise kuupäevast, mitte tervikuna alates kuupäevast, mil asjaomased toimingud algasid või lakkasid. Teiste sõnadega kujutab iga toiming endast iseenesest „seda“ hetke, millest aegumist arvestama hakatakse. [...] Kui vaidlusalune toiming on kestnud teatava aja jooksul, näiteks masina kasutamise tulemusena, saab hageja nõuda kahju hüvitamist ainult kahju osas, mis järgnes kolmeaastase tähtaja jooksul tehtud kasutamistoimingutele.“

²⁶ Rémiche, B. ja Cassiers, V., *Droit des brevets d'invention et du savoir-faire: créer, protéger et partager les inventions au XXIe siècle*, Larcier, Bruxelles, 2010, lk 574: „Erinevad õiguste rikkumise toimingud kujutavad endast siiski eraldi lepinguvälisest kahju, mis aegub eraldi isegi juhul, kui selle põhjustaks saab pidada ühte ja sama isikut. Näiteks õiguste rikkumine, mis seisneb patentitud toote valmistamises, aegub eraldi õiguste rikkumisest, mis seisneb selle toote müügiks pakkumisest.“

²⁷ Casalunga, A., *Traité technique et pratique des brevets d'invention*, LGDJ, Paris, 1949, t. 2, n° 1080, lk 159: „[Niisuguste esemete valmistamise korral, millega rikutakse õigusi], on tegemist õiguste rikkumise jadaga, mitte ühe vältava õiguste rikkumisega; seega hakatakse aegumist arvestama alates igast õiguste rikkumisest, mitte alates viimasest teost.“

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määrus (ELT 2017, L 154, lk 1).

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2015. aasta direktiiv (ELT 2015, L 336, lk 1).

³⁰ Vt käesoleva ettepaneku punkt 35.

³¹ Kohtupraktikast tuleneb, et täidetud peab olema neli tingimust, et hakkaks kulgema varasema kaubamärgiga identse või segiaetavalt sarnase hilisema kaubamärgi kasutamisega nõustumisest tulenev õigust lõpetav tähtaeg. Kõigepealt on vältimatu eeldus selle kaubamärgi kõnealusel liikmesriigis registreerimine. Esiteks peab hilisem kaubamärk olema registreeritud; teiseks peab selle omanik olema selle registreerimise taotluse esitanud heauskselt; kolmandaks peab seda olema kasutatud territooriumil, kus kaitstakse varasemat kaubamärki, ning viimaseks ja neljandaks peab varasema kaubamärgi omanik olema teadlik selle kaubamärgi kasutamisest pärast selle registreerimist. Vt direktiivi 2015/2436 kohta 22. septembri 2011. aasta kohtuotsus *Budějovický Budvar (C-482/09, EU:C:2011:605, punktid 54–58)*. Määruse 2017/1001 kohta vt 28. juuni 2012. aasta kohtuotsus *I Marchi Italiani ja Basile vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Osra (B. Antonio Basile 1952) (T-133/09, EU:T:2012:327, punkt 31)* ning 27. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus *Turk Hava Yollari vs. EUIPO – Sky (skylife) (T-382/19, ei avaldada, EU:T:2021:45, punkt 49)*.

77. Esiteks on selle eeskirja olemasolu seletatav kaubamärgiõiguse kahe omadusega, millel ei ole samaväärset patendi- ega sordikaitseõiguses. Vastupidi nendele kahele intellektuaalomandi kaitse süsteemile, mille kestus on ajaliselt piiratud,³² on kaubamärkide kaitse potentsiaalselt piiramatul kestusega, tingimusel et kaubamärgiomanik pikendab registreeringu kehtivust iga 10 aasta järel.³³ Sellest vaatevinklist võib nõustumisest tulenevaid piiranguid käsitada nii, et sellega piiratakse kaubamärkide kaitse potentsiaalselt piiramatut kestust.

78. Lisaks on selle eeskirja olemasolu seletatav ka kaubamärgi peamise ülesande seisukohast, milleks on tagada tarbijale või lõppkasutajale, et kaubamärgiga tähistatud kaup või teenus on teatud päritolu, mistõttu ta saab kõnealust kaup või teenust muud päritolu kaupadest või teenustest ilma segi ajamata eristada.³⁴ Nõustumisest tulenevad piirangud eeldavad teatavas mõttes, et kaubamärgi põhiülesanne ei saa enam olla täidetud, kui kaubamärgi omanik on viie aasta jooksul nõustunud niisuguse hilisema kaubamärgi kasutamisega, mille puhul eksisteerib segiajamise oht.

79. Teiseks rõhutan, et nõustumisest tulenevaid piiranguid on sõnaselgelt ja üksikasjalikult käsitletud nii määruses 2017/1001 kui ka direktiivis 2015/2436. Võttes arvesse selle drastilisi tagajärgi omaniku õigustele, olen arvamisel, et niisuguse eeskirja olemasolu ei saa intellektuaalomandi kaitse regulatsiooni raames *eeldada*. Seega, kuna määruses nr 2100/94 puuduvad samaväärsed sätted, tuleb sellest järeldada, et sordikaitset ei eksisteeri nõustumisest tulenevaid piiranguid.

80. Kõige eelneva põhjal tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu teisele ja kolmandale küsimusele vastata järgmiselt. Määruse nr 2100/94 artiklit 96 tuleb tõlgendada nii, et kui korduvate toimingute puhul on möödunud kolmeaastane tähtaeg, on aegunud ainult toimingud, mis tehti enam kui kolm aastat enne selle määruse artiklites 94 ja 95 silmas peetud nõuete esitamist.

81. Seega jääb sordiomanikule õigus esitada need nõuded osas, mis puudutab kolme viimase aasta jooksul tehtud toiminguid.

VI. Ettepanek

82. Eelnevate kaalutluste põhjal teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) eelotsuse küsimustele järgmiselt:

1. Nõukogu 27. juuli 1994. aasta määrus (EÜ) nr 2100/94 ühenduse sordikaitse kohta artiklit 96 tuleb tõlgendada nii, et kolmeaastast tähtaega hakatakse arvestama viimasena toimunud sündmuse kuupäeval, st kas kuupäeval, mil sort võeti ühenduse kaitse alla, või kuupäeval, mil sordiomanik sai teada toimingust ja selle sooritaja isikust, ning seda olenemata kuupäevast, mil toimingud võisid lõppeda.
2. Määruse nr 2100/94 artiklit 96 tuleb tõlgendada nii, et kui ajaliselt korduvate toimingute puhul on möödunud kolmeaastane tähtaeg, on aegunud ainult toimingud, mis tehti enam kui kolm aastat enne selle määruse artiklites 94 ja 95 silmas peetud nõuete esitamist.

³² Vt sordikaitse kohta määruse nr 2100/94 artikli 19 lõige 1, mille kohaselt laieneb see kaitse kuni sordi kaitse alla võtmise aastale järgneva 25. kalendriaasta lõpuni või viinapuu- ja puuliikide puhul kuni 30. kalendriaasta lõpuni.

³³ Vt määruse 2017/1001 artiklid 52 ja 53 ning direktiivi 2015/2436 artiklid 48 ja 49.

³⁴ Vt eelkõige 23. mai 1978. aasta kohtuotsus Hoffmann-La Roche (102/77, EU:C:1978:108, punkt 7) ja 31. jaanuari 2019. aasta kohtuotsus Pandalis vs. EUIPO (C-194/17 P, EU:C:2019:80, punkt 84). Vt ka kohtujurist Trstenjaki ettepanek kohtuasjas Budějovický Budvar (C-482/09, EU:C:2011:46, punkt 63).